

ספר משלי
"Love and Hate"
 ל. פאליק

משלי-י/יב

שנאה תעורר מדנים ועל כל פשעים תכסה אהבה:

ויקרא- יט

יז- לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא:
 יח- לא תקם ולא תטור את בני עמך ואהבת לרעך כמוך אני יהוה:

אוצר המדרשים- משלי

איש שקוצי [עניו השליכו ובגלולי מצרים אל תטמאו]. והם לא עשו כן אלא [שם ססו ח]:
 "ומרו כי לא אבו לשמע אלי וגו' ואת גלולי מצרים לא ענבו" [וכו]. [הרי שבין שחטאו בימי
 יחזקאל הוכיחם גם על חטאי מצרים שלא נקרו מעולם בתוכחה]. [ויקרא רבה ז, א']

(יב) שנאה תעורר מדנים.
 [באיו שנאה מדבר
 הכתוב? אלא זו] שנאה שנתנו
 ישראל ביניהם לבין אביהם
 שבשמים [על ירי חטאיהם].
 היא עוררה להן דיני דינין [על
 עבדות קדומה שבכול
 נשפחו קבר]. דאמר רב
 שמואל בר נחמן: קרוב לתשע
 מאות שנה היטה השנאה [על
 שעבדו עבודה זרה במצרים]
 כבושה בין ישראל לבין אביהם
 שבשמים. מיום שיצאו ישראל
 מצרים ועד שנה שנתעוררה
 עליהן [השנאה] בימי יחזקאל.
 הנא הוא דכתיב [יחזקאל כו ח]:
 "ואמר אליהם [בשמי מצרים]

מלבי"ם

שנאה תעורר מדנים, יש הבדל בין ריב ומדון, ריב הוא פעולת הריב שמתקוטטים זע"ז ויהיה לפעמים על לא דבר, והדבר שבעבורו מתקוטטים נקרא בשם המופשט מריבה, ואם סבת הריב הוא דברי ממון או אונאה שבעבורם י"ל דין אצל השופט נקרא מדון, ופי' מדון הדבר שדנים בעבורו, והוא דבר בלתי מבורר עם מי הצדק, כי בדבר המבורר יפול עליו שם פשיעה בגידה משפט וכדומה כ"א כפי ענינו, אמר החכם, דע שסבת המדנים האלה אינם הנדון בעצמו רק ההתפעלות אשר בנפש הנדונים, שהאוהבים או אנשים שאין להם שנאה זע"ז לא יקפידו על דברים קטנים כמו נזקי שכנים וכדומה, רק הפעליות השנאה היא תעורר את המדנים, שע"י השנאה הם צרי עין עוינים זא"ז, ויקיצו המדנים שהיו נרדמים לולא השנאה, אבל מדת האהבה שבנפש היא תכסה על כל פשעים, גם על הפשעים הגדולים, וכ"ש שלא יתעוררו מדנים על דברים קטנים

Rav Hirsch

"Hatred is not the outcome of a quarrel; it is the cause of it. If two people have unfriendly feelings towards each other, they take offense at anything and everything between them. Love however, is forgiving and pardons even serious wrongs."

רלב"ג

שהוא מקור החיים וגו' (יא) **מקור חיים פי צדיק**, לאנשים השומעים דבריו כי ממנו תוצאות חיים ואולם פי הרשעים הוא בחפץ זה כי הוא אינו מה שהוא בלב כי פיהם יעלים החמם אשר בלבם הנה שנאה תעורר מדנים גם בולת פשע כי יחשוב השונא לשנא לפשע מה שאינו פשע וישפוט לרע מה שאינו מכוון לרע והאהבה על כל פשעים תכסה כי יחשוב האוהב לאוהבו מה שהוא פשע ללא פשע: (יג) **בשפתי נכון**, הנה

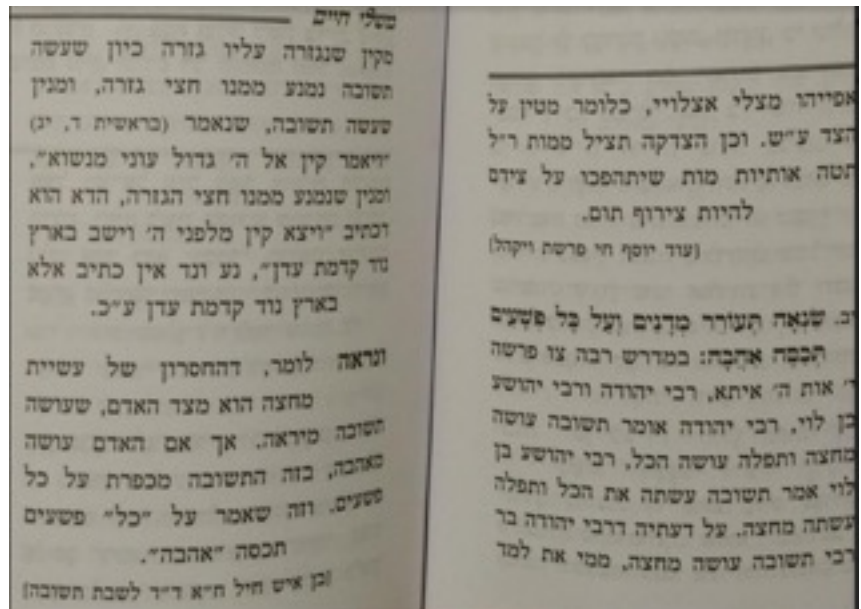
גר"א- משלי

(יב) **שנאה תעורר מדנים**, כי אין דרך האדם להתקוטט מחמת דבר קל ומועט, אך נוטר הוא בלבבו, וכאשר יזדמן עוד דבר, אז תתעורר השנאה הישנה, עד שמתחיל להתקוטט עמו ומוזכיר לו הדבר הקל. ועל כל פשעים תכסה אהבה. אבל האוהב באמת את חברו, אז על כל פשעים תכסה האהבה, והעניין: כמ"ש למעלה⁴³ דלא מענשינן אעשה, אבל בעידנא דריתחא מענשינן⁴⁴, והיינו כאשר עובר על לא תעשה, ואז מענשינן אלא תעשה, ובעת הכעס שמענשינן אלא תעשה, אז מענשינן גם אעשה, וזהו: שנאה בזה שעובר על לא תעשה, ומחמת זה הקב"ה שונאו תעורר מדנים של העשה ומדינין לו גם אעשה. ועל כל פשעים תכסה אהבה. כאשר אוהב את הקב"ה באמת ועושה תשובה מאהבה, הוא מכסה על כל פשעיו, כמ"ש⁴⁵ "גם ה' העביר חטאתך וגו'".

גמרא יומא- דף פח/ב

אמר ריש לקיש גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כשגגות שנאמר (**הושע יד, ב**) שובה ישראל עד ה' אלהיך כי כשלת בעונך הא עון מזיד הוא וקא קרי ליה מכשול איני והאמר ריש לקיש גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כזכיות שנאמר (**יתזקאל לג, יט**) ובשוב רשע מרשעתו ועשה משפט וצדקה עליהם (חיה) יחיה לא קשיא כאן מאהבה כאן מיראה

משלי חיים- פירוש של בן איש חי על משלי

בראשית - פרק ד'א-טו

יא וַעֲמָה אֲרֹר אֵמָה מִן־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת־פִּיהָ לְקַחַת אֶת־דָּמִי אֶחָד מִיָּדְךָ:
יב כִּי תַעֲבֹד אֶת־הָאֲדָמָה לֹא־תִסְרֶף תִּתְכַחֵם לָךְ גַּע וְגַד תִּהְיֶה בְּאֶרֶץ:
יג וַיֹּאמֶר קִינוּ אֶל־יְהוָה גְּדוֹל עֹנֵי מִנְשָׂא:

יד הֵן גִּרְשֵׁת אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפְּנֵי אֶסְתֵּר וְהִיִּיתִי גַע וְגַד בְּאֶרֶץ וְהִיָּה כָל־מִצְאֵי יִבְרָגְנִי:
טו וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוָה לִכְוֹל כָּל־הַרְג קִינוּ שְׂבָעֵתִים יָקָם וַיִּשָּׂם יְהוָה לְקִינוֹ אוֹת לְבַלְתִּי הַכּוֹת־אֹתוֹ כָּל־מִצְאָו:
טז וַיֵּצֵא קִינוּ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ־נֹד קַדְמַת־עֵדוֹ:

גמרא ראש השנה - דף יז/א

(רבא אמר) כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו שנאמר נושא עון ועובר על פשע למי נושא עון למי שעובר על פשע

אחר האספה

יצרו ? (לכן נמשל לצאת השמש בנבורתו), מוכח מכאן ש,מעביר על מדותיו" משמעו למתוק את זכר המעשה לא רק מהלב אלא גם מהזכרון, לעקור אותו מן המציאות ממש,

הרב מאיר חרש קכט

כאילו לא היו דברים מעולם. ולאחר שהלה בקש ממנו מחילה חייב הנעלב לראות בו שוב אותו הידיד, את אותו הנאמן, אותו הצדיק, אותו הישר, ממש בדומה לעקירת החטא מן המציאות ע"י הקביה. — „אמש הי' זה שנאוי לפני המקום, משוקץ מרותק ותועבה,

משלי - יז/ט

מְכַסֶּה־פֶּשַׁע מִבְּקֵשׁ אַהֲבָה וְשֹׁנֵה כְּדָבָר מִפְּרִיד אֱלוֹהִים:

מלבי"ם

מכסה פשע מבקש אהבה, כבר אמר שעל כל פשעים תכסה אהבה, אמר פה שה"ה בהפך שהמכסה פשע מבקש אהבה, כי זה גורם ג"כ אהבה מצד השני, אבל השונה בדבר כמו איש בושת שאמר לאבנר מדוע באת אל פלגשי אבי הפריד אלופו ומיודעו, ומרד בו ונעשה שונאו. ויל"פ עוד, שר"ל המבקש אהבה מכסה פשע אחד, אבל אם הוא שונה ופושע פשע זה שנית אז מפריד אלוף, כי אז לא יוסיף סלוח לו, וכן רומז אצל ה' שאם האדם שונה בחטא לא ימצא מחילה, ועבר ושנה נעשה לו כהיתר

רבינו יונה

(מכסה פשע מבקש אחבה. האיש אשר יבקש לקנות אהובים ורעים, יכסה פשעי חברו ויעביר על מדותיו, ואז ירבו אהביו ורעיו. ושונה בדבר. קפדן אשר יקפיד גם על דברי חברו, אם לא שקל הדבר לרצונו ולכבודו, וישנה בדבר ההוא ויאמר: כזה וכזה דברת, להאשימו על הדבר ולהלין עליו, מפריד ממנו אלוף. וכל שכן שלא ימצא אהבים בהמצא בו המדה הזאת, כי [אין]¹³ אדם אשר לא ישנה בדבר, שאין השגת שכל האדם והשגחתו שלימה לשקול כל דבריו, ואחרי אשר יקפיד על דברי חבריו אם ישגו בהם משורת כבודו ורצונו, לא תמשך עמו חברת רע ואהבת חבר. ענין אלוף – אוהב נאמן ובעל ברית. ענין מכסה פשע – שהוא מכסה גם פשעי המעשים. ושונה בדבר – הוא שמקפיד גם על הדברים, אע"פ שלא הגיע מהם שום נזק¹⁴.

ויקרא- יט

יז- לֹא־תִשָּׂא אֶת־אָחִיךָ בְּלִבְךָ הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת־עֲמִיתְךָ וְלֹא־תִשָּׂא עָלָיו חָטָא: יח- לֹא־תִקֹּם וְלֹא־תִטָּר אֶת־בְּנֵי עַמֶּךָ וְאֶהְבֶּתָּ לְרֵעֶךָ כְּמוֹד אֲנִי יְהוָה:

אבן עזרא

לא תשנא את אחיך. הפך ואהבת לרעך והנה אלה המצות כולם נטועות בלב ובהשמרם ישבו בארץ כי על שנאת חנם חרב בית שני: הוכח תוכיח. שמא תחשדהו בדבר ולא היה כן וזה טעם ולא תשא עליו חטא כי עונש יהיה לך בעבורו:

גמרא יומא- דף ט/ב

אבל מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים מפני מה חרב מפני שהיתה בו שנאת חנם ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות ע"ז גלוי עריות ושפיכות דמים

מלכים ב-פרק כה- א-ד

א וַיְהִי בִשְׁנַת הַתְּשִׁיעִית לְמָלְכוֹ בַּחֲדָשׁ הָעֲשִׂירִי כְּעֶשְׂוֹר לַחֲדָשׁ כִּי נִבְכַדְנָאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל הָיָא וְכָל־חֵילוֹ עַל־יְרוּשָׁלַם וַיִּחַן עָלֶיהָ וַיִּבְנֶה עָלֶיהָ דְגִיב סָבִיב: ב וּמָבֵא הָעִיר בְּמָצוֹר עַד עֲשֵׂתִי עֲשָׂרָה שָׁנָה לְמֶלֶךְ צְדָקְיָהוּ: ג בַּתְּשַׁעָה לַחֲדָשׁ וַיִּתְחַזַּק הָרָעַב בְּעִיר וְלֹא־הָיָה לָחֶם לָעַם הָאָרֶץ: ד וַתִּבְקַע הָעִיר וְכָל־אֲנָשֵׁי הַמֶּלְחָמָה וְהַלְלֵה לְרַף שָׁעַר וּבֵין הַחַמְתִּים אֲשֶׁר עַל־גֹּן הַמֶּלֶךְ וְכַשְׂדִּים עַל־הָעִיר סָבִיב וַיִּלְךְ לְרַף הָעֲרָבָה:

רמב"ם- הלכות תענית- הלכה א

יש שם ימים שכל ישראל מתענים בהם מפני הצרות שאירעו בהן כדי לעורר הלבבות ולפתוח דרכי התשובה ויהיה זה זכרון למעשינו הרעים ומעשה אבותינו שהיה כמעשינו עתה עד שגרם להם ולנו אותן הצרות, שבזכרון דברים אלו נשוב להיטיב

ד' אלקי ואלקי אבותי שתעזרני ברחמיך ותדריכני ותורני דרך ושרה באופן שאזכה לשמור עצמי ברחמיך שלא אכשל בשום דבר שאינו טוב ולא אומר דבר שלא ברצונך ותזכני להיות טוב לכל תמיד ולא אחקר לעולם אחר חובות בני אדם חס ושלום.

רק אדרבה, אזכה להשתדל תמיד בכל כח ועז וגבורה למצא תמיד זכות וטוב בכל אהר ואהר מבני ישראל עמך הקדוש אפילו בקחות שבפחותים ואפילו בקל שבקלים, אפילו בלוחמים והרדפים אותי בולם אזכה ברחמיך לדונם לקף זכות תמיד. ותתן לי שכל לדעת מאתך איך לחפש ולמצא בהם זכות ונקודות טובות תמיד.

משלי- י/יח

מִכְסָּה שְׁנֵאָה שְׁפִתַי יִשְׁקֶר וּמוֹצֵא דָבָר הוּא כְּסִיל:

גמרא קידושין- דף ע/ב

מאי טעמא אכריז מר עליה דעבדא הוא אמר ליה דרגיל דקרי אינשי עבדי ותני כל הפוסל פסול ואינו מדבר בשבחה לעולם ואמר שמואל במומו פוסל אימר דאמר שמואל למיחש ליה לאכרוזי עליה מי אמר אדהכי והכי (אתא ההוא בר דיניה מנהרדעי) א"ל ההוא בר דיניה לרב יהודה לדידי קרית לי עבדא דאתינא מבית חשמונאי מלכא אמר ליה הכי אמר שמואל כל דאמר מדבית חשמונאי קאתינא עבדא הוא

אלשיך

סמומיו וזה הטעם רשע לחסות : (יח) מכסה וכו'. הנה כנעלים שתי מדות יש מרוכ כעס זילא דנה להקס משכננדו ויש שדרכה מכסה שנהא באמור לו הלא שמעתי עלכוני לא שמתי לבי ושדני מחזיק באהבמך והנה שני חלש כחמד רעים אמר כי הראשון קשה מהשני כי הלא מכסה שנהא כל רשעו איש רק סיוח לו שסתי שקר הדוכרות שיאבהו ולא כן לבו אך אחר החלו לכבוש יצרו לכלתי ענות רעה חסח רעה יש שקסו ליחמן אך המוציא דיבה זולת השקר הוא כסיל וחוטא שוכנס בו רוח שסוס שסוקו קשה. (יש) כי

אבני זכרון

עליו, ולא עוד אלא שכל חובותיו של חבירו שעשה נרשמים על חשבונו, ולאיש כזה בצדק קוראו הכתוב כסיל. והחיפך הוא מי שחושך שפתיו, ששומע חרפתו וקלונו ולא משיב למחרפו, משכיל יקרא שבלי עמל ועצב, פורק מעליו עול חובותיו, ונתוספים על חשבונו זכיותיו של מחרפו, זכיות שלא עמל בהם מקפים על שמו.

טז. : ברצות ה' דרכי איש, גם אויביו ישלים אתו.

ואמרו חז"ל בבראשית רבה (פרשה טז, א) רבי יוחנן אמר זו אשתו שנאמר (מכח ז, ו) אויבי איש אנשי ביתו. ויש להתפלא שבהרבה מקומות דורשים חז"ל בשבח האשה, וכאן דורשים בגנותה כאילו שהאשה היא אויבתו של הבעל.

אכן יתפרש על פי מה שדורשים חז"ל (פרקי דרבי אליעזר יב) על הפסוק (בראשית ב, יח) אעשה לו עזר כנגדו, אם זכה תהיה לו עזר, ואם לאו לנגדו להלחם. לפי זה מי שלא זכה ודרכיו לא היו רצויות. והיתה אשתו לו בבחינת לנגדו.

י. יח-יט: **מכסה שנאה שפתי שקר, ומוציא דבה הוא כסיל. ברב דברים לא יחדל פשע, וחושך שפתיו משכיל.**

וטרש"י: דבה, למ על מכיו. ונפלאים דברי רש"י שהרי המוציא לעז על חבירו רשע הוא, ולמה קראו הכתוב כסיל. וגם יש לדייק בפסוק וחושך שפתיו משכיל, הרי צדיק יקרא ולמה קראו משכיל.

וחשבתי על פי מה שכתב בס' חובת הלבבות (שער הכניעה פ"ז) וז"ל: ואמר אחד מן החסידים: הרבה בני אדם יבואו ליום החשבון וכשמראים להם מעשיהם ימצאו בספר זכיותם זכיות שלא עשו אותם, ויאמרו לא עשינו אותם, ויאמר להם עשה אותם אשר דבר בכס וספר בגנותכם וכו'. וכן יש מהם ג"כ שימצאו בספר חובותם חובות שלא עשו, וכשאומרים לא עשינום, יאמר להם נוספו עליכם בעבור פלוני ופלוני שדברתם בהם, עכ"ל.

וא"כ אפשר שלזה כיון הכתוב ומוציא דבת, הוא כשדבר לעז על חבירו, מפסיד זכיותיו שעשה לטובת חבירו שהוציא דבה

Rav Hirsch - "Sometimes both sides in a dispute or disagreement are wrong. In such a case, silence alone would be judicious. If you know of anything hateful about your fellow, it would be just as unwise to express approval which is not genuine as to spread malicious talk about him. The only right thing to do is to keep quiet. What we speak should be true, but we do not have to say everything that is true."

ויקרא- יט

יז- לֹא־תִשְׁנֵא אֶת־אָחִיךָ בְּלִבְּךָ הֹכַח תֹּכִיחַ אֶת־עֲמִיתְךָ וְלֹא־תִשָּׂא עָלָיו חָטָא:
יח- לֹא־תִקַּם וְלֹא־תִטֹּר אֶת־בְּנֵי עַמֶּךָ וְאֶהְבֵּת לְרַעַךְ כַּמֹּד אֲנִי יְהוָה:

ספר החינוך

(שלא לשנוא אחים)

רמה. כא. שלא לשנוא שנאת הלב אחד מישראל, שנאמר **לא תשנא את אחיך בלבבך**. ולשון סיפרא, **לא** אמרתי אלא שנאה שהיא בלב. וכמו כן בערכין, בשנאה שבלב הכתוב מדבר, אבל כשיראה לו שנאה וידע שהוא שונאו אינו עובר על לאו זה, אמנם הוא עובר על לא תקום ולא תטור, ועובר כמו כן על עשה, שנאמר ואהבת לרעך כמוך, ומכל מקום שנאת הלב היא קשה מכל שנאה הגלויה, ועליה תזהיר התורה ביותר.

שורש המצוה ידוע, כי שנאת הלב גורמת רעות גדולות בין בני אדם להיות תמיד חרב איש באחיו ואיש ברעהו, והוא סיבה לכל המסירות הנעשות בין אנשים, והיא המדה הפחותה והנמאסה תכלית המיאוס בעיני כל בעל שכל. פרטי המצוה ורובי האזהרות שהזהירונו רבותינו זכרונם לברכה עליה שלא להרגיל נפשנו במדה רעה זו מבוארים בתלמוד בפיוור ובמדרשות.

אור החיים

לא תשנא את אחיך וגו'. פירוש אם נסבב מאחיך דבר הגורם לשנאתו לא תשנאהו בלבבך אלא בפיוך דבר אליו תוכחות על אשר ככה סבב, והוא אומר הוכח וגו'. ואומר ולא תשא עליו חטא, פירוש לא תחליט בדעתך שמה שנסבב מאחיך ברשע עשאו ועודנו עומד בחטאו עמוס על שכמו אלא תהיה דן אותו לכף זכות, ותוכיחנו ועל ידי התוכחה יהיה אחד מב' דברים, או יתן אמתלא להנעשה ואין חטא, או יתחרט על הנעשה וישוב לבל עשות כדבר הזה, והרי הוא כריע כאח לך.

עוד נראה לפרש בהעיר עוד בשיעור הנדבר שהיה צריך לומר לא תשנא בלבבך את אחיך, שיגמור מקום השנאה שהתחיל לדבר בה ואחר כך יזכור את מי ישנא. אכן יכוין להודיע שיעור השנאה אשר ה' מצוה עליה, שלא יאמר אדם שאינו קרוי שנאה אלא שנאה גמורה לבקש רעתו ולחפץ בכליונו, אבל הרחקה בלב אינה קרויה שנאה, לזה נתחכם הכתוב לסמוך לא תשנא עם תיבת אחיך לומר כי השערת השנאה אשר יצוה ה' עליה היא הנרגשת בערך אח, ושיעור זה כל שירחיקהו מלבו קצת הנה הוא יורד ממדרגת אח, והרי הוא עובר משום לא תשנא

רמב"ם- משנה תורה, הלכות דעות ו':

כְּשִׁיחָטָא אִישׁ לְאִישׁ לֹא יִשְׁטַמְנוּ וְיִשְׁתַּקּוּ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּרִשְׁעִים (שמואל ב יג כב) "וְלֹא דָבַר אֲבִשְׁלוֹם אֶת אֲמֹנֹן מֵאוֹמֶה לְמַרְעֵ וְעַד טוֹב כִּי שָׁנֵא אֲבִשְׁלוֹם אֶת אֲמֹנֹן". אֲלֵא מִצְוָה עָלָיו לְהוֹדִיעוֹ וְלֹא לֵאמֹר לוֹ לְמַה עָשִׂיתָ לִּי כֹה וְכֹה וְלְמַה חָטַאתָ לִּי בְּדָבָר פְּלוֹנִי. שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יט יז) "הֹכַח תֹּכִיחַ אֶת עֲמִיתְךָ". וְאִם חָזַר וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ לְמַחֵל לוֹ צָרִיךְ לְמַחֵל. וְלֹא יִהְיֶה הַמֹּחֵל אֲכִרִי שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כ/ יז) "וַיִּתְפַּלֵּל אֲבָרְהָם אֶל הָאֱלֹהִים

רמב"ן- ויקרא- יט/יז

לא תשנא את אחיך בלבבך בעבור שדרך השונאים לכסות את שנאתם בלבם כמו שאמר (משלי כו כד) בשפתיו ינכר שונא הזכיר הכתוב בהווה ואמר הוכח תוכיח את עמיתך מצוה אחרת ללמדו תוכחת מוסר "ולא תשא עליו חטא" שיהיה עליך אשם כאשר יחטא ולא הוכחת אותו.....והנכון בעיני כי "הוכח תוכיח" כמו והוכיח אברהם את אבימלך (בראשית כא כה) ויאמר הכתוב אל תשנא את אחיך בלבבך בעשותו לך שלא כרצונך אבל תוכיחנו מדוע ככה עשית עמדי ולא תשא עליו חטא לכסות שנאתו בלבבך ולא תגיד לו כי בהוכיחך אותו יתנצל לך או ישוב ויתודה על חטאו ותכפר לו ו.....

שמואל ב- פרק יג

כ ויאמר אליה אבשלום אחיה האמיננו אחיה הנה עמך ועמך אחותי הקרישלי אחיה הוא אל-תשיתי את-לבה לדבר הגה ותשב תמר ושממה בית אבשלום אחיה:
כא והמלך דוד שמע את פל-הדברים האלה ויחר לו מאד:
כב ולא-דבר אבשלום עם-אמנון למרע ועד-טוב פיישגא אבשלום את-אמנון על-דבר אשר עשה את תמר אחתו: (פ)
כג והיה לשנתים ימים ויהיו גזזים לאבשלום בבעל חצור אשר עם-אפרים ויקרא אבשלום לכל-בני המלך:
כד ויקא אבשלום אל-המלך ויאמר הנה-גא גזזים לעבדך גלד-גא המלך ועבדיו עם-עבדך:
כה ויאמר המלך אל-אבשלום אל-בני אל-גא גלד פלנו ולא נכבד עליה ויפרז-בו ולא-אבה ללכת ויברכהו:
כו ויאמר אבשלום ולא ילד-גא אתנו אמנון אחי ויאמר לו המלך למה גלד עמך:
כז ויפרז-בו אבשלום וישלח אתו את-אמנון ואת כל-בני המלך: (ס)
כח ויצו אבשלום את-נעריו לאמר ראו גא פטוב לב-אמנון בינו ואמרתיו אליכם הפו את-אמנון והמתם אתו אל-תיגראו הלוא פי אנכי צניתי אתכם חוקו והני לבני-חיל:
כט ויעשו נערי אבשלום לאמנון פאשר צנה אבשלום ויקמו ו כל-בני המלך וירכבו איש על-פרדו ויגסו:

בראשית- לז/ד

ויראו אחיו פייאלו אהב אביהם מכל-אחיו וישנאו אתו ולא יכלו דברו לשלם:

רש"י

ולא יכלו דברו לשלום מתוך גנותם למדנו שבחם, שלא דברו אחת בפה ואחת בלב

תפארת יונתן

(ד) ויראו אחיו כי אתו אהב אביהם מכל אחיו ולא יכלו דברו לשלם. הענין הוא דכתיב (ויקרא י"ב. י"ז) לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח וגו', והיינו כשיש לאדם בלבו תלונה ותרעומת על חבירו נתרבה השנאה יום ביומו, אבל כשמדבר ואומר לחבירו ראה מה זה שעשית לי, וחבירו יתנצל לפניו או שמודה לו ומבטיח אותו מבלי לעשות עוד כזה או סרה השנאה, ולכך צוותה התורה להוכיח ובוה יתבטל השנאה מלבבו ושב השלום למקומו, ואילו יכלו השבטים לדבר עמו היה נעשה שלום ביניהם, וזה ולא יכלו דברו לשלום. אבל בראותם כי ישראל אהב יוסף ביותר, וא"כ אם ידברו עם יוסף ישוב הדבר לאוני אביו ולרוב אהבתו יצטרע, והצדיקים הללו לא בקשו לצער, ולכך לא יוכלו לדבר אתו בזה עד שזוהה על ידי כן מתגולל השלום, וגדלה השנאה בלב יום ביומו הואיל ולא גילה אונו כלל.

Rabbi Lord Jonathan Sacks- “What is so impressive about the Torah is that it both articulates the highest of high ideals, and at the same time speaks to us as human beings. If we were angels, it would be easy to love one another. But we are not. An ethic that commands us to love our enemies, without any hint as to how we are to achieve this, is simply unlivable. Instead, the Torah sets out a realistic program. By being honest with one another, talking things through, we may be able to achieve reconciliation—not always, to be sure, but often. How much distress and even bloodshed might be spared if humanity heeded this simple command?”